

מהדורת בן עבו

ספר

# ארה חיים למעלה למשכיל

מקורות ועיונים בדרכי עבודת ה'

נלקט ונסדר ע"י

יעקב בלאאמו"ר הרב משה פראנקו

סיון תשפ"א לפ"ק

# תוכן הענינים

הקדמה ..... א

## המלחמה החזקה-מלחמת היצר וחילותיו

חשיבות הכרת היצר ואופן המלחמה ..... ה  
היצר הרע רוצה להמית את האדם ולהרע לו ..... ו  
תפקידו של היצר הרע לנסות את האדם ולהכשילו ..... ו  
היצר הרע מעיד באדם שחטא ומבקש להענישו ..... ז  
אופן התחבולה של היצר ..... ז  
היצר הרע מרחיק את האדם מהבורא ..... ז  
כל ניסיונות היצר אינם אלא דמיונות ..... ח  
מהותו של היצר הרע - בלבול האדם ..... ח  
אופן המלחמה והניצחון עליו ..... ט  
היצר הרע רוצה לקחת את הנשק מאיתנו - את לימוד התורה ..... ט  
צורת המלחמה מול יצר הרע - לימוד המוסר ..... י  
אסור להתקרב למקום הניסיון ..... יא  
כוונת הבורא שנילחם עם היצר הרע ..... יא  
תכלית בריאת היצר הרע כדי להתגבר עליו ..... יב  
ההתמודדות עצמה נחשבת כהצלחה ..... יג  
משל מהרב שך זצ"ל על מלחמת היצר ..... טו  
התכלית היא המלחמה ולא הניצחון ..... טו  
הכוח שניתן ליצר הרע לנסות את האדם ..... טו

## המלחמה החזקה

### מלחמת היצר וחילותיו

#### חשיבות הכרת היצר ואופן המלחמה

הנה כל בן תורה רוצה מאוד להצליח להיות תלמיד חכם ירא שמים ולהגיע לשלימותא. כל אחד ואחד שואף להצליח להגיע למדרגת ללמוד וללמד וכו'. אמנם כדי להגיע למדרגות אלו ולהיות בן תורה, אין מספיק רצון טוב, אלא צריך לחפש עצות ולהשתלם בדרכי קניית אלו המדרגות, וכמו שאמרו חז"ל (מכות כג, א): "אין מזרזין אלא למזורז", כלומר שאפילו האדם המזורז צריך זירוז. עוד אמרו חז"ל (ברכות לב, ב): "ארבעה צריכין חיזוק ואלו הן, תורה, ומעשים טובים, תפילה ודרך ארץ". ופירש רש"י (ד"ה צריכין), וז"ל: "שיתחזק אדם בהם תמיד בכל כוחו".

וכדי להגיע לתכלית העבודה צריך האדם לעבור ניסיונות רבים ולעמוד בהם, כמו שמצינו באברהם אבינו שעבר עשרה ניסיונות במשך חייו ועמד בכולם (יעוין אבות פ"ה מ"ג). תכלית הניסיון הוא כדי להוציא את כוחותיו ומידותיו של האדם מן הכח אל הפועל.

והמצבים הקשים העוברים על האדם אינם טעות או מצב של דיעבד, אלא הם עצמם גורמים לאדם לפעול עם כוחותיו ועם מידותיו. על ידם בונה האדם

---

א. לשון שיח יצחק בסידור הגר"א בברכת השחר: שתרגילנו בתורתך, כי נפש הישראלי יש לה בעצם רצון ותשוקה ללימוד התורה, רק החיסרון הוא מה שמרגיל בעצמו לדברים הפכיים, וכענין שאמרו רז"ל (ספרי עקב פ"א כ"ב) אם תעזבני יום יומיים אעזבך, וכמ"ש הגר"א ז"ל (בביאורו משלי א, כג) כי כאשר מרגיל האדם עצמו בדברים בטלים וליצנות, בא לו תשוקה עזה לזה אשר לא יוכל למוש ממנה, ולהיפך הוא מי שרגיל בלימוד התורה משיג לזה תשוקה עצומה וחשק נפלא, ועל כן אנו מבקשים שתרגילנו בתורתך.

ב. כן מבואר ברמב"ן בפרשת לך לך (בראשית כב, א) ובפרשת יתרו (שמות כ, יז), ובפרשת עקב (דברים ח, ב, ה).

# ו \_\_\_\_\_ ארח חיים למעלה למשכיל

את עצמו ומגלה את מידותיו וכוחותיו הטמונים בו, ועל ידם הוא מצליח לעבור את מצב הניסיון ולנצח בו.

והנה הדרך לעמוד בניסיונות היא על ידי ידיעת תוכן הניסיונות והכלים הנצרכים לניצחון במלחמת היצר. ידיעת דברים אלו היא חלק מהעבודה, ועל ידה אפשר להתגבר על הניסיון, ולהימנע מפילה לזרועות הייאוש.

## היצר הרע רוצה להמית את האדם ולהרע לו

הדבר הראשון שכל עובד ה' צריך לדע הוא שהקב"ה ברא בריאה שמשכנה בתוך לבו של אדם ודרה בו כל ימי חייו, היא הנקראת יצר הרע. כמו שאמרו חז"ל בגמרא (סוכה נב, א) שהיצר צפון ועומד בליבו של אדם. אותו יצר הרע הוא חזק מאוד, עד כדי כך שהגמרא (קידושין ל, ב) אומרת שאי אפשר לנצח אותו אלמלא שהקב"ה עוזר לאדם לנצחו!

בגמרא (ב"ב טז, א) כתוב על היצר הרע: "הוא שטן הוא מלאך המות". וביאור דברי הגמרא הוא על פי דברי בעל חובת הלבבות (שער יחוד המעשה פרק ה) שכתב, וז"ל: בן אדם ראוי לדעת כי השונא הגדול שיש לך בעולם הוא יצרך וכו', ושהוא אינו ישן ואתה ישן והוא לא מבטל מעבודתו לרגע וכו', ורוצה להמיתך מן שתי עולמות עולם הזה ועולם הבא, עכ"ל.

ובגמרא (קידושין ל, ב) מבואר שהקב"ה קורא ליצר הרע בשם רע, שנאמר (בראשית ח, כא), "כי יצר לב האדם רע מנעוריו", ומוסיפה הגמרא שהוא בא על האדם כל יום ומנסה להמיתו שנאמר (בראשית ו, ה), "רק רע כל היום". ובזה מובנים דברי הגמרא בבבא בתרא, הוא שטן הוא מלאך המות, לפי שהשטן מנסה ורוצה להמית את האדם, ולטורדו מן העולם הבא, שזהו החיים הנצחיים.

## תפקידו של היצר הרע לנסות את האדם ולהכשילו

תפקידו של היצר הרע הוא להכשיל את האדם ולהביאו לידי חטא ועל ידי זה להמיתו מן העוה"ב, כפי שמבואר ברש"י (קידושין ל, ב ד"ה משאו ומתנו), "משאו ומתנו של יצר הרע באדם להחטיא לו".

היצר הרע עוסק בניסיונותיו תמיד, כמו שאמרו חז"ל (קידושין סג), "יצרו של אדם מתחדש עליו בכל יום". ואפשר לבאר את דברי הגמרא "בכל יום" בשני